

πατέρων, επιβάλλεται ὑπὸ τῶν γονέων εἰς τὰ τέκνα των ὡς ἐντυπόνων τὴν περὶ Θεοῦ γνῶσιν καὶ σοφίαν τὴν ἀληθινὴν σοφίαν, ἐπιζητεῖται πρὸς εὐρεῖαν δημοσίευσιν δις ἤδη ἐκτυπωθεῖς καὶ ἀνά πᾶσαν τὴν Ἀνατολὴν διατρέχων, καὶ εἰσέρχεται τιμώμενος εἰς τοὺς ναοὺς καὶ ἐντὸς αὐτοῦ τοῦ ἀγιωτίτου θυσιαστηρίου, ὅπου θύεται καὶ διαμελίζεται ὁ μονογενὴς τοῦ Θεοῦ ἀμνός. Πλὴν ἀλλὰ καὶ μόνον νὰ δεξιωθῆ δὲν ἠδύνατο κατὰ θεῖαν εὐδοκίαν εἰς τὴν Θεοκριτικὴν, τὴν Ἀφροδισιακὴν, καὶ τὴν Μαλτεζικὴν σχολὴν τοῦ κ. Ἀφεντούλη, διότι ἐν αὐτῇ ταύτῃ μόνον καὶ μονώτατον ἐλευθερίως καὶ εὐχερῶς διδάσκεται ἢ κατὰ θεωρίαν γνῶσις καὶ ἢ κατὰ πράξιν ἕκαστος τῶν ψυχοφελῶν ἀρετῶν καὶ ἀγαθοεργιῶν. Εἶναι δὲ ἐπὶ πᾶσι τούτοις καὶ ἀναγκαιότατον ὁ ὕμνος πρὸς πάντα χριστιανὸν, ὅστις καὶ κατ' Ἀθηναγόραν καὶ κατὰ τὰς ἀποστολικὰς διατάξεις (βιβλ. 7. Κεφ. 40) ὀφείλει κατηχοῦμενος νὰ παιδεύηται «Μανθανέτω δημιουργίας διαφόρου τάξιν, προνοίας εἰρμῶν, νομοθεσίας διαφόρου δικαιοσύνην. Παιδεύεσθω διατὶ κόσμος γέγονε, καὶ, δι' ὃ κοσμοπολίτης ὁ ἄνθρωπος. Ἐπιγινώσκέτω τὴν ἐκυτοῦ φύσιν, οἷα τις ὑπάρχει. Παιδεύεσθω ὅπως ὁ Θεὸς τοὺς πονηροὺς ἐκόλασεν ὑδατι καὶ πυρὶ, τοὺς δ' ἁγίους ἐδόξασε καθ' ἑκάστην γενεάν. Παιδεύεσθω.— » Καὶ ὁμοίως ὁ κ. Ἀφεντούλης οὐχὶ μόνον ἀγνοεῖ τὴν Ὀκτώηχον, ἀλλὰ καὶ διὰ τοῦ στόματος τοῦ πανεπιστημίου διαβάλλει αὐτὴν παρὰ τῇ χριστωνόμῳ αὐτοῦ πατρίδι.

Ἐν Μεσολογγίῳ.

ΑΝΑΣΤ. Κ. ΓΙΑΝΝΟΠΟΥΛΟΣ.

Ο ΧΑΡΩΝ ΠΑΡΑ ΤΟΙΣ ΚΥΠΡΙΟΙΣ.

Ἐπιγράφων οὕτω τὴν μικρὰν μου ταύτην περὶ τοῦ Χάρωνος πραγματείαν, δὲν πιστεύω νὰ νομίση τις ὅτι ὁ ἀρχαῖος Χάρων τῶν Ἑλλήνων πρέστη καὶ πάλιν μετὰ τοῦ σεσαθρωμένου του πλοίου, ξενείας τυγχάνων ἐν Κύπρῳ. Προλαμβάνω νὰ τὸ προείπω, μήπως τὸ τρομερὸν καὶ ἐπίφοβον τοῦ προσώπου τούτου μᾶς ἐπενέγκῃ ζημίαν τινά. Ὁ γέρον ἐκεῖνος ἀπέδρα διὰ παντός πρὸ χιλίων ὀκτακυσίων ἐξήκοντα ἐννέα ἐτῶν, ἀποξηρανθείσης τῆς Ἀχερουσίας του λίμνης, ἐφ' ἧς ἐπεκάθιζε τὸ ψυχοφόρον πλοιάριόν του· καὶ ἕκτοτε διατελεῖ κεκλεισμένος εἰς τὸν Ἄδην ὁ δύστηνος.

Ἀλλ' ὅταν τις μεταβῆ εἰς τινὰ τῶν τοῦ Ἀρχιεπισκόπου νήσων, τὴν Κύπρον ἐν παραδείγματι, ἥτις

κἄπως πλειότερον ἀνταμείβει τὸν περιηγητὴν καὶ ἱκανοποιεῖ τὰς προσδοκίας αὐτοῦ, ἀκούσῃ δὲ αἰφνης τοὺς Κυπρίους νὰ ἄδωσι τῷ Χάρωνι καὶ πάλιν, νὰ ἀναμιγνύωσι τὸ ὄνομά του ἐν ταῖς ἀναστροφαῖς, ὡς περ οἱ νῦν Ἀθηναῖοι τὸ τῶν ὑπουργῶν, νὰ διαλέγωνται μετ' αὐτοῦ, νὰ προσφέρωσιν αὐτῷ σέβας ὡς ζῶντι, καὶ νὰ πτωῶνται μήπως τὸν κακολογήσωσι, σὰς βεβαιῶ ὅτι ὁ περιηγητὴς ἐν πρώτοις θὰ τεθῆ εἰς ἄπορον θέσιν καὶ θὰ νομίση ὅτι ὁ Χάρων ἔλυσε τὰ δεσμὰ τοῦ Ἄδου, δι' ὧν ἔκλεισεν αὐτὸν ἐκεῖ ὁ Χριστός, τελευταῖον δὲ θὰ ριφθῆ εἰς περιέργειαν, ἥτις οὐ μόνον ἀπὸ τοῦ θαυμασμοῦ θὰ τὸν ἐξαγάγῃ, ἀλλὰ καὶ τὸν κόπον αὐτοῦ θὰ ἱκανοποιήσῃ. Τότε θὰ νοήσῃ ὅτι ὁ Χάρων ἐκεῖνος δὲν δύναται νὰ ἀναβῆ, καλῶς ἀποξηρανθείσης τῆς Ἀχερουσίας, θὰ ἐξιχνιάσῃ δὲ τὴν αἰτίαν, δι' ἣν οἱ Κύπριοι εἶναι τόσον ἐξοικειωμένοι μετὰ τοῦ Χαρωνείου τούτου ὀνόματος.

Ἴδου δὲ πῶς ἐν ταῖς ἀναστροφαῖς ἀκούσται·

«Ὁ Χάρων μαυροφόρος μαῦρα καβαλικεύει
 ἄχρυσον σπαθὴν ἐξώσθηκα καὶ πᾶ' ἔς τὸ πανα(γ)ήρι
 ἄγιά νὰ ἔρῃ καὶ τὴν μάναν του γιά νὰ τοῦ παραγγείλῃ.
 «Γοιέ μου, μὴν πέρνης ὁμορφαις μὴν πέρνης ταῖς γρηγάδες,
 ἄμην πέρνης τὰ μικρὰ παιδιὰ νὰ κλαῖον ἢ μανάδες.
 — ἄν δὲν πέρνω ταῖς ὁμορφαις, ἄν δὲν πέρνω γρηγάδες
 ἄν δὲν πέρνω μικρὰ παιδιὰ τί Χάρωντας λογοῦμαι;»

Καὶ ἀλλαχοῦ·

«Ἄν ἤρτα ἄγῳ ὁ Χάρωντας νὰ φέ' νὰ πῶ μετὰ σας
 ἄπαρ ἄρτα ἄγῳ ὁ Χάρωντας τὸν κάλλιον σας νὰ πάρω.»

Ἐν δὲ τοῖς ἄσμασιν, ὅπου καὶ ἀλφαριθμητικῶς περιέγραψαν τὸν ἀκαμπτον χαρακτήρα του, ὡς ἐξῆς·

«Ἄνθρωπος εἶμαι, Χάρωντα, γεμάτος πάσης χάρης
 ἄκόμη νέος ἄρισκομαι, πῶς ἤλθες νὰ μὲ πάρῃς;
 — Ἄνθρωπος εἶσ' ἀληθινὰ ἀπὸ Θεοῦ πλασμένος.
 ἄμὰ ἄγῳ εἶμαι πεμπάμενος, εἰς' εἶμαι προσταγμένος.
 ἄνθος ε' τὸν κόσμον ἄρισκοσαι ἄνθεῖς καὶ λουλουπίσεις,
 ἄν τὸ βασιλικὸν ἄνθον ἀλήθεια δὲν μυρίζεις.»

Ἐν ταῖς διηγήσεσι δὲ, ὅτι ὁ Χάρων ἐπλήγωσε τὸν δεῖνα, ἐκτύπησε τὸν ἄλλον, τὸν ἐπῆρεν ὁ Χάρων καὶ ἄλλα.

Τόσον ἐπηρέασεν ὁ ἑλληνισμὸς ἐν τῇ νήσῳ ἐκείνῃ, ὥστε τινὰ λείψανα τῶν ἠθῶν τῶν ἡμετέρων προγόνων τηροῦνται μετὰ ζωηρότητος ἀπαραδειγματίστου. Ὁ χριστιανισμὸς ἐπῆλθεν. Ὁ Παῦλος καὶ ὁ Βαρνάβας ἀνέλαβον νὰ ποδηγητήσωσι τοὺς Κυπρίους εἰς τὴν νέαν διδασκαλίαν, ἵνα μεταβιβάσωσι τὰ νάματα τοῦ χριστιανισμοῦ εἰς τὴν νῆσον ἐκείνην, ἥτις εἶχεν ἐν ἐαυτῇ βαθέως ἐρριζωμένον τὸν ἔθνησμον καὶ τὴν Ἀφροδίτην κατέστησε κορωνίδα ἐν τῇ λατρείᾳ αὐτῆς· ἀλλ' ἐνταῦθα μικροῦ δεῖν ὁ Παῦλος νὰ ναυαγήσῃ ἀρπάξας παρὰ τῶν Παφίων τεσσαράκοντα παρὰ μίαν. Οἱ Κύπριοι τότε οὐδένα ἀπεξεδέχοντο· καὶ πιστοὶ εἰς τὴν λατρείαν τῆς Ἀφροδίτης ἐρράβδισαν τὸν ἀπόστολον, ταλμῆσαντα νὰ τοῖς ἐπιβάλλῃ δοξασιᾶς νέου θρησκευματος.

Ἡ αὐστηρότης αὕτη τῶν Κυπρίων εἰς τε τὴν λατρείαν τοῦ θεοῦ καὶ εἰς τὰ ἥθη ἐτήρησεν ἀγνότερα πάντων τῶν ἄλλων τὰ λείψανα τοῦ ἀρχαίου Ἑλληνισμοῦ. Ἠσπάσθησαν μὲν τὸν Χριστιανισμόν καὶ εἰσῆγαγον τὴν νέαν λατρείαν εἰς τοὺς ναοὺς των, ἀλλὰ τόσοσ ἀποτόμως ὁ Χριστιανισμὸς δὲν ἠδυνήθη νὰ εἰσχωρήσῃ καὶ εἰς τὸν βίον· ἔνεκα δὲ τούτου, ἐνῶ ὁ Χριστιανισμὸς ἀλλαχοῦ ἔκσειρε τὰς ρίζας τοῦ ἔθνισμοῦ, ἐνταῦθα ὑπεχρεώθη κατ' ἀρχὰς νὰ ψαλίσῃ μετὰ προσοχῆς τὰς ρίζας ταύτας ὡς πρὸς τὴν εἰδωλολατρείαν. Προσεκολλήθησαν δὲ οἱ Κύπριοι οὕτω μετὰ τοῦ ἐνδύματος τοῦ ἔθνισμοῦ εἰς τὴν νέαν λατρείαν, καὶ μετὰ θυμαστῆς ἐπιδειξιότητος ἠύροντο ἐνθεν καὶ ἐνθεν τὰ καλὰ ἀμφοτέρων τῶν θρησκευμάτων, κηδόμενοι αἰείποτε ἵνα μὴ περιπέσωσι μετὰ ταῦτα εἰς ἀνωμαλίαν ὡς ἐκ τῆς φύσεως τῶν θρησκείων. Ὡς μέλισσαι ἠνθολόγησαν τὰ καλὰ ταῦτα καὶ ἠδυνήθησαν νὰ συμβιβάσωσι τὴν φιλοσοφίαν τοῦ ἔθνισμοῦ μετὰ τῆς φιλοσοφίας τοῦ χριστιανικοῦ κόσμου. Λέγω δὲ τὰ καλὰ, οὐχὶ δι' ἄλλο παρὰ ἵνα διακρίνω ταῦτα ἐκείνων, τὰ ὁποῖα διέσπειρεν ἡ δεισιδαιμονία καὶ ὁ φανατισμὸς τῶν ἀνθρώπων, ἅτινα συνήθως γεννῶνται ἐν ὁμοίαις περιστάσεσιν, οἷα καὶ ἡ παρούσα, καθ' ἣν ἡ μὲν εἰδωλολατρεία ἔπνευε τὰ λαισθια παραγκωνιζομένη ὑπὸ τοῦ φωτὸς τῆς νέας διδασκαλίας, ὁ δὲ χριστιανισμὸς ἐμφανιζόμενος εἰσῆρχετο μὲ θρίαμβον εἰς τὸν κόσμον. Οἱ Πατέρες δὲ τῆς ἐκκλησίας συνετέλεσαν καὶ οὗτοι ἵνα μὴ ἀποτόμως καταταμῆ ἡ ρίζα τοῦ ἔθνισμοῦ· διότι θὰ περιέπιπτον ἴσως εἰς δυσκολίαν. Ὅθεν καὶ τὸν περὶ οὗ ὁ λόγος Χάρωνα ἀντειπροσώπευσαν διὰ τοῦ ἀγγέλου, εἰπόντος ὅτι ἕκαστος ἔχει τὸν ἀγγελὸν του συναδοιποροῦντα τῷ ἀνθρώπῳ καὶ παριστάμενον ἐν τῷ θανάτῳ αὐτοῦ. Οἱ Κύπριοι μὲν ἤκουσαν τὸν λόγον, ἀλλ' εἶχον ἐρρίζωμένην τὴν ἄλλην ἰδέαν τοῦ Χάρωνος. Καὶ δὴ ἐξῆκαλοῦθουσι λέγοντες ὅτι ὁ Χάρων καὶ παρίσταται καὶ μεταβιβάζει τὴν ψυχὴν ἐνώπιον τοῦ πλάστου αὐτῆς.

Ψυχορράγουντός τινος ἐπιβάλλουσιν ἡσυχίαν ἵνα ἐργασθῆ ὁ Χάρων. Νοοῦσι δὲ τὴν ἔλευσιν τοῦ Χάρωνος διὰ τοῦ «ἀγγελολοσκιάσματος,» τοῦ ἀσθενοῦς περιπίπτοντος αἴφνης εἰς ἀταξίαν. Δὲν ἐπιτρέπουσιν οὐδενὶ νὰ σταθῆ παρὰ τὴν θύραν τοῦ ψυχορράγουντος, ὑποτιθεμένου ὅτι εἰσέρχεται καὶ ἐξέρχεται ὁ Χάρων κομίζων διαταγὰς παρὰ τοῦ ἀνωτέρου του. Καὶ ἂν ποτε εὔρεθῆ εἰς ἀγωνίαν ὁ ψυχορράγων, ἀγριονεύων καὶ χειρονομῶν, λέγουσιν ὅτι ἀνθίσταται καὶ παλαίει πρὸς τὸν Χάρωνα, βουλόμενον νὰ ἀφαιρέσῃ τὴν ψυχὴν αὐτοῦ. Τόσον ζῶπρὰ δὲ φαντάζονται τὴν πάλην ταύτην, ὥστε ἐνιαχοῦ τῆς νήσου ὑποβοηθοῦσι τὴν πάλην, δίδοντες ῥάβδον μακρὰν τῷ ψυχορράγουντι, λαμβάνοντες δὲ καὶ οὗτοι ἐτέραν,

καὶ συνεργάζονται οὕτως εἰπεῖν μετ' αὐτοῦ ἵνα καταβάλωσι τὸν Χάρωνα, λογχεύοντες ὑψηλὰ ἀνωθεν τῆς στρωμνῆς του πρὸς τὴν ὄροφν, ὅπου ὑποτίθεται ὅτι περιπολεῖ ὁ Χάρων· ἐνταῦθα ἡ πάλην κλίνει ὑπὲρ τοῦ Χάρωνος, ἀλλὰ κατωτέρω ἐν τῷ ἀποσπασματίῳ τοῦ ἄσματος τοῦ Χάρωνος καὶ Διγενοῦς θέλετε ἴδει ὅτι ὁ Χάρων ἠττᾶται καὶ οὕτω πραγματοποιεῖται ἡ ἐλπίς τῶν Κυπρίων, ἐξ ἧς ὀρμῶνται νὰ καταβαίνωσιν εἰς τὴν πηλαίστραν μετὰ τοῦ Χάρωνος. Τέλος πάντων κατιδόντες τὸ ἀδύνατον καταφεύγουσιν εἰς παρακλήσεις καὶ ἰκεσίας πρὸς τὸν Χάρωνα. Ὁ Χάρων φαίνεται ἄκαμπτos καὶ δὲν ἐνδίδει· καὶ ἔνεκα τούτου οἱ Κύπριοι εἰκονίζουσιν αὐτὸν κωφὸν καὶ ἀμείλικτον. Ἀναμιμνησκόμενοι δὲ τούτου παύουσι τῶν ἰκεσιῶν, καὶ οὕτω λήγει ἡ θρηνώδης παράκλησις, ἀπέλπιδες ὅτι ὁ Χάρων δὲν ἀκούει τὰς φωνὰς τῶν ἀνθρώπων. Τὸ συμβᾶν τῆς κωφεύσεώς του ἠβουλήθησαν ἔτι ζωηρότερον νὰ παραστήσωσι διὰ τοῦ ἐξῆς διηγήματος· θελήσας ποτὲ ὁ Χάρων νὰ κλίνῃ οὐς ἴλεων ἐπὶ τὰς φωνὰς τῶν κοπτομένων καὶ νὰ καμφθῆ εἰς τὰς ἰκεσίας τῶν ὀδυρομένων, ἐβράδυνε νὰ κομίσῃ τὴν ψυχὴν. Ὅτε δὲ παρέστη εἰς τὸν Θεὸν καὶ ἠρωτήθη διατί τοσοῦτον χρόνον ἐδαπάνησεν εἰς μίαν ψυχὴν, ἀπεκρίθη ὅτι δὲν ἠδύνατο καὶ αὐτὸς νὰ μὴν ἀκούῃ τοὺς θρήνους τῶν κοπτομένων. Ἐφαγε τότε καλὸν ῥάπισμα ἐπὶ τῆς παρεΐας καὶ ἔκτοτε μένει ἄκαμπτos καὶ κωφός.

Παρομοίαν διαγωγὴν ἔδειξεν ὁ Χάρων καὶ ἐν ἄλλῃ περιπτώσει, πρῶτος βουληθεὶς νὰ ῥιφθῆ εἰς τὴν κονίστραν μετ' ἀνδρείου τινός. Τὴν πάλην ταύτην ἐκόσμησαν οἱ Κύπριοι διὰ τῆς ποιήσεως καὶ παριστώσιν ἐν ἄσματί τινι «Διγενῆς καὶ Χάρων» ἐπιλεγόμενῳ, ὅπερ πρὸ τεσσάρων περίπου ἐτῶν ἔχω δεδημοσιευμένον εἰς τὸ ΕΖ' φυλλαδ. τῆς *Χρυσολίθου*. Ἐνταῦθα χάριν τοῦ σκοποῦ τούτου καὶ διὰ νὰ ὑποδείξω συγχρόνως ὅτι καὶ ἐν τῇ πάλην ἀναφανδὸν καταβιβάζουσι τὸ πρόσωπον τοῦ Χάρωνος, (διότι ἡ πάλην ἐν Κύπρῳ καὶ σήμερον ἔτι τηρεῖται ὡς φιλοτιμίας ἀγὼν κηρυττόμενος ἐν ταῖς πανηγύρεσιν ἐνώπιον τῶν ἐπιτοπίων ἀρχῶν, αἵτινες συγκαλοῦνται πλειστάκις διὰ νὰ παραστῶσιν εἰς τὸ θέαμα τοῦ ἀγῶνος) ὡς ἐν παρόδῳ θὰ ἀποσπάσω τινὰς στίχους παρακατιῶν ἐκ τοῦ ἱστορικοῦ ἐκείνου ἄσματος τῶν Κυπρίων. Σημειωτέον ὅτι ὁ Διγενῆς τηρεῖται κατὰ παράδοσιν εἰς τὰ στόματα τῶν Κυπρίων ὡς ἐκ τῶν ἀνδρειότερων ἀνθρώπων. Περὶ αὐτοῦ σώζονται πολλὰ μυθολογικὰ ἀνέκδοτα. Τὰ λεγόμενα «Λιγκρία» τοῦ Διγενῆ εἶναι λίθοι παμμέγιστοι δύο κυλινδραεῖδεις, οὓς ὁ Διγενῆς διὰ τοῦ μικροῦ του δακτύλου ἐρρίψεν ὦρς μακρὰν, ὅπως οἱ παῖδες τῶν Κυπρίων ῥίπτουσιν ἐν παιγνιδίῳ τὸ λεγόμενον «λιγκρίον.» Τὸ θαυ-

μαστότερον σε, ἔπου τῆς νῆσου ἀπαντηθῶσι δύο παρόμοιοι λίθοι λαμβάνουσι τὴν ἐπωνυμίαν «λιγκρία τοῦ Διγενῆ.» Ὁ Διγενὴς δὲ οὗτος, ὡς ἐν παρόδῳ καὶ πάλιν εἰρήσθω, εἶναι ἐξάπαντος ὁ παρὰ τοῖς ἀρχαίοις Ἡρακλῆς (1), ὅστις ἐκ τῆς παραγωγῆς, ἦν τῷ ἀπένευμον οἱ Κύπριοι καταφαίνεται ὅτι εἶχε πατέρα τὸν Δία. Ὅθεν λέγεται ὅτι εἶχε χεῖρας γιγαντιαίας καὶ ἀνάστημα πελώριον. Ὅταν θέλωσι νὰ προσαγορεύσωσι τινα ὡς ἰσχυρὸν, ἀποκαλοῦσιν αὐτὸν Διγενῆ. Ἐτι τέλος φαντάζονται ἄριστον παλαιστὴν τὸν Διγενῆ, καὶ προβάλλουσιν αὐτὸν εἰς τὸν ἀμείλικτον Χάρωνα, ὅστις ἠττάται ἐπὶ τέλους ὑπὸ τοῦ Διγενῆ, καὶ οὕτως ἰκανοποιεῖται τὸ πᾶσιμα τῶν Κυπρίων κατὰ τοῦ Χάρωνος, ὡς καταφαίνεται ἐκ τοῦ παρὶ οὗ ὁ λόγος ἀποσπασματίου.

«Κι' ἀπολο(γ)ήθη Διενῆς τοῦ Χάρωντα καὶ λέγει
 «Κι' ἂν με νικήσης, Χάρωντα, ἔδωκε τὴν ψυχὴν μου,
 «κι' ἂν σε νικήσω, Χάρωντα, χάρισ' μου τὴν ζωὴν μου.
 «Χεριαῖς, χεριαῖς ἐπιάσασιν κ' ἐπῆγαν ε' τὴν παναίστραν
 «Κι' ἀπολοήθη Χάρωντας καὶ λέγει καὶ λαλεῖ του'
 «Κι' ἀλαθροπιάς με, Διενῆ, νὰ σὲ ἀλαθροπιᾶσω.
 «Κι' ἀλαθροπιᾶν' ὁ Διενῆς καὶ σφιγματοπιᾶν' ὁ Χάρων.
 «Κεῖ πῶπιανεν ὁ Χάρωντας τὰ γαῖματα πιτοῦσαν
 «κεῖ πῶπιανεν ὁ Διενῆς τὰ κόκκαλα ἐλυοῦσαν.
 «Κ' εἰδῶκαν κ' ἐπαλλήλωνασιν τρεῖς νόκταις, τρεῖς ἡμέραις.
 «Σ' τὰ τρία τὰ μερόνοκτα ὁ Διενῆς νική τον.
 «Κι' ἔνοιξεν ταῖς ἀγκάλαις του καὶ τὸν Θεὸν δοξάζει.
 «Δοξάζω σε, καλὲ Θεέ, ποῦσαι ε' τὰ ψηλωμένα
 «κι' ἀποῦ γινώσκεις τὰ κρυφὰ καὶ τὰ φανερωμένα'
 «τὸ πλῆσμαν ἀποῦ μου πειμψες εἰσῆγκ' ἀντρειωμένον.»

Ἐνταῦθα ἀκούεται ἡ φωνὴ τοῦ Θεοῦ, αἰσθημένου τὸ παράτολμον βῆμα τοῦ Χάρωνος, ὅπερ τυγχάνει παραπλήσιον ἐκεῖνω, καθ' ὃ ἠβουλήθη νὰ φανῆ Ἰλαως ταῖς ἰκεσίαις τῶν κοπτομένων.

«Καὶ δὲν σ' ἐπειψα, Χάρωντα, παληώματα νὰ κάμνης,
 «παρὰ στείλα σε, Χάρωντα, ψυχαῖς γιὰ νὰ μοῦ βγάλλης.»

Ἐλθωμεν ἐπὶ τὸ προκείμενον. Θεωροῦντες λοιπὸν οἱ Κύπριοι κοψὸν τὸν Χάρωνα, πάουσι τῶν ἰκεσιῶν καὶ ἀναμένουσι μετ' ἀπελπισίας τὰς τελευταίας πνοάς τοῦ ψυχοῤῥαγοῦντος. Ἐναποθέτουσι δὲ ὑπὸ τὸ προσκεφάλαιον σὺν ταῖς ἄλλοις καὶ τὸ ψαλτήριον τοῦ Δαβὶδ ἵνα παύσῃ ἡ ἀγωνία τοῦ ψυχοῤῥαγοῦντος. Τότε δὲ ἐὰν καὶ πάλιν ἐξεκκολουθῇ ἡ ἀγωνία, σαλεύουσι τὴν κλίνην αὐτοῦ, ὥστε ἡ κεφαλὴ νὰ ἔλθῃ ἀπέναντι τῆς Δύσεως. Διὰ τῆς στροφῆς ταύτης ὑποσημακίνουσι λίαν ἐπιτυχῶς τὴν δύσιν τῆς ζωῆς τοῦ ψυχοῤῥαγοῦντος καὶ καλοῦσιν αὐτὴν «νεκρικὴν.» Ὅθεν καὶ ἡ κατάρα τῶν Κυπρίων νὰ σὲ γυρίσουν νεκρι(κ)ά. Ἐκπνεύσαντος τοῦ ψυχοῤῥαγοῦντος διὰ τῶν ὑστάτων ἀνοιγοκλεισμάτων τοῦ στόματος, ὑποτίθεται ὅτι ὁ Χάρων ἀπέσπασε τὴν ψυχὴν

ἀπὸ τοῦ στήθους, καὶ τότε δίδεται ἡ ἐλευθερία νὰ ἴστανται καὶ παρὰ τὴν θύραν ὡς ἀποδημήσαντος πλέον τοῦ Χάρωνος.

Ἐνταῦθα ἐπιτραπήτω μοι νὰ προσθέσω ὀλίγα ἀκόμη, ποῖαν ἰδέαν ἔχουσιν οἱ Κύπριοι περὶ τῆς ψυχῆς μέχρι τῆς τεσσαρακοστῆς ἡμέρας ἀπὸ τοῦ θανάτου. Ἀποδημήσαντος τοῦ Χάρωνος, ἡ ψυχὴ δὲν μεταβιβάζεται ἐν ἀκαρεῖ εἰς τὸν οἰκεῖον τόπον, ἀλλὰ χαριζόμενος ὁ Χάρων περισγεί αὐτὴν ἐν τεσσαρακονθημέρῳ διαστήματι εἰς τοὺς τόπους ἐκεῖνους, ἔθηα μετέβη οὔσα ἐν τῷ σώματι. Δείκνυσιν ἡ ψυχὴ τὰς χώρας ἐπὶ τῶν ὁποίων ἐπάτησε καὶ ἀναμνησκαται τὰ ἐγκόσμια. Δὲν ὑπάρχει ἀμφισβησία ὅτι ἐφαντάσθησαν τοῦτο οἱ Κύπριοι, ἵνα κάπως βίψωσι σταγόνας παρηγορίας εἰς τὴν ψυχὴν, ὅπως οἱ ἐν τῷ κόσμῳ τελῶσιν αὐτῇ τὰ νενομισμένα. Ἀξάντος τοῦ τεσσαρακονθημέρου μεταβιβάσει ὁ Χάρων τὴν ψυχὴν, οὐχὶ εἰς τὸν Ἄδην, ἀλλ' εἰς τοὺς οὐρανοὺς πλέον (καὶ τοῦτο ἐδιδάχθησαν ὑπὸ τοῦ χριστιανισμοῦ) καὶ ἀπολύει αὐτὴν εἰς τὴν χώραν τῶν ἄλλων ψυχῶν, ἔπου λέγεται ὅτι μένουσι συμπεφυμέναι αἱ δίκαιαι καὶ αἱ ἀμαρτωλαὶ μέχρι τῆς δευτέρας τοῦ Κυρίου παρουσίας. Ἐκεῖ αἱ τῶν φίλων καὶ συγγενῶν ψυχαὶ προσαγορεύουσι ἀλλήλας διὰ τῶν λέξεων «κάπου μὲ εἶδες, κάπου σὲ εἶδα,» καὶ τοῦτο ὑπεμφαίνει ὅτι αἱ ψυχαὶ κατὰ τὸ Κύπριον φρόνημα δὲν γνωρίζουσιν ἀλλήλας. Τοιαύτην ἰδέαν ἔχουσιν οἱ Κύπριοι περὶ τοῦ Χάρωνος καὶ τῆς ψυχῆς.

Δὲν ἤθελε δὲ εἶσθαι ἀπο σκοποῦ ἐὰν μοι εἰδίδετο καὶ πάλιν ἡ ἄδεια νὰ εἶπω τινὰ καὶ περὶ τῆς ἐπέκεινα περιποιήσεως τῶν Κυπρίων ἐπὶ τοῦ νεκροῦ. Ἀποδημήσαντος τοῦ Χάρωνος μετὰ τῆς ψυχῆς, πάρευσιν αὐθωρεῖ οἱ τὸν νεκρὸν κατὰ τὸ ἔθος περιποιηθησόμενοι. Καὶ δὴ διασταυροῦσι τὰς χεῖρας καὶ τοὺς πόδας ἐνώσω εἰσὶν εὐλύγιστοι. Κλείουσι τὸ στόμα, τοὺς ὀφθαλμοὺς, φράττουσι τὰ ὦτα δηλοῦντες διὰ τούτων τὴν ἀπὸ τῆς ὑπηρεσίας τοῦ σώματος ἀπομάκρυνσιν τῶν πάντε αἰσθήσεων. Κομίζουσι τότε «τὰ μύζαρα» διὰ νὰ τὸν μυζαρῶσωσιν ὡς ἐκεῖνοι λέγουσιν. Ἀξία σημειώσεως ἡ λέξις αὕτη ἀπαντωμένη καὶ παρ' Ἡσυχίου σπανίως. Τὰ μύζαρα δὲ εἰσὶ τὰ λευκὰ ἐνδύματα τοῦ νεκροῦ, τὰ ἐθόνια, ἰδίως ἡ σινδὼν ἥτις τελευταία θέλει περικαλύψει καὶ αὐτὴν τοῦ τὴν κεφαλὴν. Εἰδοποιουσι τὸν ἱερέα, ὅστις τελεῖ τὰ νενομισμένα καὶ ἄρχονται τότε ἐν τάξει τῶν μυρολογίων. Ἐν καιρῷ δὲ νυκτὸς ἀποχωροῦσιν οἱ μυρολογοῦντες, ἀλλὰ δὲν καταλίπουσι τὸν νεκρὸν μόνον ὑποχρεοῦσιν ἐμμισθόν τινα, ὅστις παρακάθηται εἰς τὸν νεκρὸν καθ' ὅλην τὴν νύκτα. Μέχρι τῆς ταφῆς πάντα τὰ ἐν τοῖς ὑδρίαις ὕδατα δὲν εἶναι πόσιμα διὸ χύνουσιν αὐτὰ καὶ κομίζουσι νέον ἐκ τοῦ φρέατος. Δὲν ἐπιτρέπεται οὐδενὶ τὴν ἡμέραν ἐκείνην

(1) ΣΗΜ. ΠΑΝΑ. Τοιαύτην ἰδέαν ἠρμηνεύσαμεν καὶ ἡμεῖς ἐν τῷ φυλλαδ. 438 τῆς 15 Ἰουνίου 1868, ἐν σελ. 116.

νά ανοίξη κιβώτιον ἢ παρόμοιον τι, νά προσέλθῃ εἰς μεταξοσκωληκεῖον ἢ εἰς λεχὼν καὶ τὰ τοιαῦτα, διότι λέγεται ὅτι εἶναι ἄσχημον ἔργον. Τὸν νεκρὸν συνοδεύουσιν ὁ τε πατήρ καὶ ἡ μήτηρ ἢ ἡ σύζυγος μέχρι τοῦ τάφου, ὅπου ἐξακολουθοῦσι κοπτόμενοι, μυρολογοῦντες καὶ τύπτοντες τὰ στήθη καὶ τὰς παρειάς ὡς καὶ ἐπ' αὐτοῦ τοῦ τάφου. Καλύψντες δὲ αὐτὸν, κομίζουσι λάγνηνον ὕδατος, ἀφ' ἧς οἱ παρόντες εἶναι ὑποχρεωμένοι νά βρέξωσι τοῦλάχιστον τὰς ἄκρας τῶν δακτύλων ἰστάμενοι ἐπὶ τοῦ τάφου. Χέαντες δὲ τὸ ὑπόλοιπον ἐπὶ τοῦ τάφου, θραύουσι καὶ τὴν λάγνηνον ἐπ' αὐτοῦ, καὶ οὕτως ἀπέρχονται ἐν σιγῇ πάντες εἰς τὴν πρώτην κατοικίαν τοῦ τεθνεώτος, ἵνα εὐχηθῶσιν ὑπὲρ αὐτοῦ καὶ συλλυπηθῶσιν τοὺς συγγενεῖς, ὅτε ἅμα ἀπέρχονται ἕκαστος εἰς τὰ ἴδια. Τοσαῦτα καὶ περὶ τοῦ νεκροῦ.

Ἦδη δὲ ἵνα ὑποστηρίξω ὅσα εἶπον ἐν ἀρχῇ τῆς πραγματείας μου ταύτης, πῶς δὴλ. εἰκονίζουσιν εἰς τὴν φαντασίαν τῶν οἱ Κύπριοι τὸ σκληρὸν πρόσωπον τοῦ Χάρωνος, τὸ ἄκαμπτον, τὸ κωφόν, ἐπισυνάπτω καὶ τὸ παρὰ πόδας περίεργον διαλογικὸν ἄσμα αὐτῶν, ἐνθα δύναται τις νά συλλέξῃ καὶ πλεῖστα ὅσα περὶ γλώσσης καὶ ἐθίμων τοῦ τόπου. Συνιστῶ δὲ ἐνταυτῷ τὸ ἄσμα τοῦτο τῆς ἰδίας μου πατρίδος καὶ εἰς τὴν φροντίδα καὶ προσοχὴν τῶν ἀναδιφώντων τὸν βίον καὶ τὰ ἔθνη τῶν ἡμετέρων προγόνων ὡς καὶ τὴν ἐπιγραφὴν.

Γ. ΛΟΥΚΑΣ.

Τὸ ἀλφάβητον τοῦ Χάρωνος.

« Ἄρχοντες, ἀδελφικώστε τ' ἀλφάβητον τοῦ Χάρου. Ὅταν ὁ Χάρης κ' ἄνθρωπος στέκουσιν καὶ διαποντάρουσιν, τὸν Μιχαὴλ ἀρχάγγελον ἔχομεν ἔς τὰς δουλγαῖς μας καὶ τὴν θεοτήν τοῦ ὄρακεν νά πέρνη ταῖς ψυχαῖς μας. Ὁ ἄνθρωπος ἀπὸ θεοῦ εἶναι κτιστοπλασμένος μὴ τοῦ ὄρακεν καὶ ἄγγελον νᾶναι συντροφιασμένος. Ἀθάνατον τὸν ἔκαμεν, μὴ ἦεν ποῦ τὸν νοῦν του, πολλὸν κακὸν τοῦ ἔκαμεν αὐτὸς τοῦ ἑαυτοῦ του. Ἀθάνατον τὸν ἔκαμεν, μὴ τῶρα ἀποθνήσκει ψυχὴ πάσι ἔς τοὺς οὐρανοὺς, τὸ σῶμα ἔπομινίσκει. (1) Θεὸς τάνθρώπου ἔχαρισεν ψυχὴν εἰς τὸ κουφάρι. Ἰδικόν του πρᾶγμα ἦταν κ' ἔστειλε νά τὸν πάρῃ. Φόβος καὶ τρόμος περισσὸς εἶναι αὐτὴν τὴν ὄραν, ὄντας ἐξεχωρίζεται ψυχὴ ἀπὸ τὸ σῶμα. Αὐτὴν τὴν ὄραν δὲν ἔχει νά (2) φίλον νά κουμπάρουσιν οὔτε κανέναν βοηθὸν νά φύγῃ ποῦ τὸν Χάρου. Χάνουσι μανάδες τὰ παιδιὰ καὶ τὰ παιδιὰ ταῖς μάναις, ἴποθνήσκουσι κ' οἱ ἀντράδες τους καὶ μένουσιν χηράταις. Ἄς ἐλθῶμεν ἔς τὸν θρηνησμένον κ' εἰς τὴν ἀρχὴν τοῦ λόγου ν' ἀκούσῃτε νά κλάψετε γιὰτ' εἶναι καὶ τοῦ φίθου. « Σταυρὶ μου, ξύλον ἅγιον, ξύλον χαριτωμένον, ξύλον ζωῆς πανάχαρτον, ξύλον εὐλογημένον, Σταυρὶ μου, ποῦ ἐσταύρωσαν τὸν πλάστην καὶ θεόν μου, τὴν ὄραν τοῦ θανάτου μου νά σ' ἔχω βοηθόν μου.»

(1) Ἀπομάγει. (2) Οὔτε, λατ.

- Σταυρὸν ὁ Χάρης ἔφερεν κ' ἐβάλεν τὸν ὀμάδιον καὶ τὴν θεοτήν τοῦδαίξεν τέλος ζωῆς σημάδιον.
- « Ἄνθρωπος εἶμαι, Χάρωντα, γαρμάτος πάσης χάρις ἀκόμη νῆος ἔρθεμαι (1) πῶς ἤλθες νά μὴ πάρης ;
- Ἄνθρωπος εἶσ' ἀληθινὰ ἀπὸ θεοῦ πλασμένος μὴ γὰρ εἶμαι πεμπόμενος, ἔστ' εἶμαι προσταγμένος.
- Ἄνθος ἔς τὸν κόσμον ἔρρίσκουσι ἀνθεῖς καὶ λουλουδίαις. (2) Ὅσιν τὸ βασιλικὸν ἀνθος ἀλήθεια δὲν μαρίζεις.
- Βάρος ὅσιν τοῦτο δὲν ἔχω, Χάρε, κ' ὁμολογῶ το καὶ κείνος ὅπου σ' ἔστειλεν τιμῶν καὶ προσκυνῶ τον βάρος ὅσιν τοῦτο δὲν ἔχω καὶ μὴ μὲ καταγνώσης (3).
- Ἐστ' εἶναι τ' ὀριζόμενον χρέος νά μὲ πληρώσης.
- Βάρος πολὺ μ' ἐφόρτωσες, Χάρωντα, ἔς τὸ κεφάλιν καὶ τὴν καρδίαν μου ἔκέντησες κ' ἔχω μεγάλην ζάλην.
- Βάρος πολὺ σοῦ φαίνεται, ἄνθρωπε, γιὰ τὴν ὄραν γιὰτ' ἐξεχωρίζεται ψυχὴ ἀπὸ τὸ σῶμα.
- Γέλασε, Χάρε, μὴ χαρὴν μὲν ἤλθες θυμωμένος καὶ μὴ θωρεῖς ἔς τὸ πρόσωπον πολλὰ ἀγριωμένος
- Γελῶ, θωρῶ σε, χαίρομαι, βλέπω καὶ τὴν ζωὴν σου κ' ἐγὼ εἶμαι πεμπόμενος νά πάρω τὴν ψυχὴν σου.
- Γονεὺς ἔχω, Χάρωντα, λυποῦμαι νά τοὺς ἀφήσω λυποῦμαι τὰ παιδιὰ μου καὶ σὲ ν' ἀκολουθῶ
- Γονεὺς ἔχεις καὶ παιδιὰ, ἄνθρωπε, τί νά κίμης ; ὁ Κύριος ἐπρόσταξεν ὀγρήγορα νά πάρης.
- Γονεὺς ἔχω καὶ παιδιὰ καὶ κλαίουν πᾶσαν ἡμέραν καὶ κλαίουν καὶ σκοτώνονται πῶς πάω μετὰ σῆναν. Δύναμιν ἔχεις περισσὴν καὶ δὲν ἔμπορῶ νά φύγω ἀμὴ (4) ζητῶ σου θέλημα νά μου ἴπομινῆς λίγον.
- Δόξαν καὶ πλεῖστον περισσὸν ἔχεις εἰς τὴν ζωὴν σου ἔ,τι κ' ἂν ἔχης, ἄνθρωπε, δός τα γιὰ τὴν ψυχὴν σου.
- ἔχω παιδιὰ λυποῦμαι τα ἴδικός το καυμένον ὅπου τ' ἀφίγω κ' ἔρχομαι μαζί σου ὅσιν τὸν ξένον.
- ἔχεις παιδιὰ λυποῦσαι τα, μὴ ὁ Θεὸς τὰ θρέφει, γιὰ σῆναν βαρετὸν ἐνι, μὴ πίσω δὲν σὲ στρέφει.
- ἔχω ἀνάγκην περισσὴν κ' ἡ ὄρα μ' ἀναγκάζει νά παρκατῶ ἔς τοὺς οὐρανοὺς, κ' ὁ Χάρης μὲ βιάζει.
- Βιάζει σε ὁ τάρτακος (5) καὶ δὲν ἔμπορεῖς νά ἴγγίσης καὶ ὡς (6) τὸν θρόνον τοῦ Θεοῦ νά πᾶς νά προσκυνήσης.
- Ζύγισε, Χάρε, κ' ἔπαρε ἀσῆμιν καὶ λουδάριν (7) καὶ ἔχω πλεῖστον περισσὸν καὶ ἴμιν μὴ μὲ πάρης.
- Ζύγιν βασιτῶ ἔς τὸ χεῖρ μου τῆς ἐλεημοσύνης γιὰ νά ζυγίσω τᾶκαμας καὶ σὺ νά μὴν πομίνης.
- Ζύγιασε, Χάρε, τὴν ψυχὴν τὴν πολυπικραμμένην ἀμ' ἔχει θάρρος περισσὸν εἰς τὴν χαριτωμένην.
- Ζυγιάξω τὴν καὶ πέρνω τὴν ἔς τοὺς οὐρανοὺς ἑπάνω ὅπου ὄρισ' ὁ Κύριος, ἐκεῖ θά νά τὴν βάνω.
- Ἦντα (8) δένδρον εὐρίσκομεν κ' ἤλθες νά μὲ τοξέσης μὲ τὴν σαίτταν τὴν πικρὰν νά μὲ ἐξελουθρεύσης !
- Ἦσου δένδρον μὴ τὸν καρπὸν κ' ἤλθα νά σὲ τριγύσω διὰ νά πάρω τὴν ψυχὴν, τὸ σῶμα νά τ' ἀφήσω.
- Ἦντα (9) θωρεῖς λυπητικὰ, ἄνθρωπε, τοὺς γονεῖς σου ; Παρπάται νά πηγαινῶμεν καὶ δὲν σοῦ βοηθεῖσιν.
- Θεοτήν εἶδα καὶ βασιτῆ καὶ ἡ ψυχὴ ἴπορῆθη καὶ δὲν μὲ καμας εἶδουσιν μὲν ἤλθες ὅσιν τὸν κλέφτην.
- Θεὸς θέλημαν μ' ὀυδωκεν, ἄνθρωπε, εἰς τὸ χεῖρ διὰ νά βλέπουσιν ἡ ψυχαῖς νά τρέμουσιν ὅσιν ἔκρητρι.

(1) Εὐρίσκομαι. (2) Ἀέμπεις κατ' ἀρχάς. (3) Κατακρίνης. (4) Ἀλλά. (5) Ὁ βῆξ τοῦ θανάτου. (6) Ἐως. (7) Μισοχαριτάρου. (8) Εἰς τί. (9) Διατί.

- Θεὸς καὶ κτίστη τ' οὐρανοῦ καὶ δικαιοκριτὴ μου
Καὶ φώναξε τὸν Χάρωντα ν' ἀφήσῃ τὴν ψυχὴν μου!
Ἦταν καλὰ, κύρ Χάρωντα, νὰ μὴν εἶχα παιδία
ἤθελα νά'λλω μὲ χαρὰν, μὲ πόθον καὶ καρδίαν.
- Λύπκριν ἔχεις περισσὴν, ἔτσι τ' ὀρίζει ὁ νόμος
ἐσὺ νὰ δώσῃς τὴν ψυχὴν κ' ἐγὼμαι κληρονόμος.
- Δὲν τῶξευρα, δὲν τῶλπιζα πῶς ἤθελα 'ποθάνω'
καὶ πῶς νὰ λάβω θάνατον καὶ νὰ γευθῶ τὸν Χάρων
- Νύκτα σοῦ φαίνεται τωρὰ καὶ λυπημένα κλαίεις
κι' ἀπὸ τ' ἀπόψε ὡς τὸ πωρὸν ἔς τοὺς οὐρανοὺς 'πομένεις.
- Ξεύρεις καλὰ, κύρ Χάρωντα, ἔς τί μέρος θὰ μὲ βάλῃς
καὶ τί στράταν θὰ πιάσωμεν καὶ πόθεν θὰ μὲ πάρῃς;
- Ἠξεύρω καὶ γνωρίζω το καὶ θεὸς νὰ στ' ἀδιζάρω (1),
ἔς τὸν παντοκράτορα Θεὸν, ἐκεῖ θεὸς νὰ σὲ πάρῃ.
- Ξένον μὲ κάμνεις, Χάρωντα, ἀπὸ τὰ γονικά μου (2)
βγάλλεις μ' ἀπὸ τὸ σπῆτιν μου κι' ἀρνοῦμαι τὰ παιδιὰ μου.
- Ξεύρω το καὶ γνωρίζω το πῶς ἐνι (3) βαρετόν σου
διότι 'ποχωρίζεσαι ἀπὸ τὸν σύντροφόν σου.
- Ὁ Μιχαὴλ ἀρχάγγελος καὶ πρῶτος τῶν ἀγγέλων
ποῦ χαίρεσαι κι' ἀγάλλεσαι μετὰ τῶν ἀρχαγγέλων,
καὶ Μιχαὴλ ἀρχάγγελος πρόφθαση εἰς ἐμένα
καὶ παραστάθου ἔς τὴν ψυχὴν γλυκὰ ταπεινωμένα.
- Ὁ Μιχαὴλ ἀρχάγγελος, γράφει τὰ κρίματά σου
κι' ὄντας σὲ πάρῃ ἔς τὸν κριτὴν φέρνει τα ὀμπροστά σου
- Πανάχαρτα τοῦ οὐρανοῦ χαίρει, χαριστωμένη,
ψυχὴ μου ἡ ἀμαρτωλὴ ἔς τὰ χέρια σου δοσμένη.
- Ἡ πνευγία Δέσποινα εἶναι γονατισμένη
καὶ δέεται εἰς τὸν Θεὸν ἕσ' εἶναι βαπτισμένοι
- Παρακαλῶ σε, Χάρωντα, νὰ ἔρῃς τὴν Παναγίαν
Ἰωσὴ καὶ νὰ με γλύτωσες π' αὐτὴν μου τὴν αἰτίαν.
- Πάλιν νὰ ἔγῳ ἔς τοὺς οὐρανοὺς, τὸν λόγον σου δὲν κάμνω
μόνον σοῦ σφίγγω τὴν καρδίαν καὶ τὴν ψυχὴν σου ἔγῳ.
- Καὶ νά'θελες ἄχ! Χάρωντα, ἐτοῦτο νὰ ποιήσῃς
νὰ πάρῃς ἄλλον γέροντα καὶ μένα νὰ μ' ἀφήσῃς . . .
- Μακάρι νά'τον βολετόν ἐτοῦτο νὰ ποιήσω,
ὁ Κύριος ἐπρόσταξεν πίσω νὰ μὴν ὄσ' ἀφήσω.
- Μαντάτον ἐνι φοβερόν μαυρὰ σου τὰ χαπάρια
κι' ἔταν οὐ δούρσι εἰς ἄνθρωποι δέρνονται σάν τὰ ψάρια.
Μίαν ῥομφαίαν δυνατὴν ἐμπηξες ἔς τὴν καρδίαν μου
ἔσχισες κ' ἐκατάκαψες μέσα τὰ σωματικά μου.
- Ρομφαίαν ἔχω δεξιάν εἰς τὴν ζωτὴν (4) μερηνάν μου
κ' ἐγὼ θεωρῶ λυποῦμαι σε, μὰ τί μ'πορῶ νὰ κάμω;
- Σαράντ' ἀγιοὶ βοηθᾶτέ μου νὰ φύγω πὸ τὸν Χάρων
καὶ νὰ σᾶς κάμω λειτουργιάν καὶ νᾶμα νὰ σᾶς πάρω,
- Σαράντ' ἀγιοὺς καὶ ἂν ταχθῆς, βοηθῆται ἂν γυρεύῃς
ταῖς λειτουργιαῖς σου χάνεις ταὶς καὶ μένιν δὲν μοῦ φεύγεις.
- Ὅσα παθαίν' ὁ ἄνθρωπος καὶ πάει σ' ἄλλους τόπους
ἦντα τοὺς θέλει τοὺς καύμοὺς καὶ περισσοὺς τοὺς κόπους;
ἔς ὅλον τὸν κόσμον πανταχοῦ τοῦτον εἶναι δοσμένον
ἔτσι κι' ἂν ἔχῃς, ἄνθρωπε, ἔς τὸν κόσμον ἐν χαμένον'
ὄλα χαμαὶ μαινίσκουσιν κ' ἐγὼ το (5) ποῦ 'ποθαίνω
κι' ἀφίνω καὶ τὸν πλοῦτόν μου καὶ πάγω ὅσῳ τὸν ξένον.
Τὴν δύναμίν μου πέρνεις τὴν, Χάρη, κι' ὀμολογῶ το
κ' ἐκεῖνος ὅπου σ' ἔστειλεν τιμῶ καὶ προσκυνῶ τον.
- Τάρως εὐρίσκειτ' ἀνοικτὸς τὸ σῶμα ἐν νὰ θάψω
καὶ τὴν ψυχὴν ἔς τοὺς οὐρανοὺς νὰ πάρω νὰ φυλάξω
- Ε' εἶπα σου, Χάρη, ἄφεις με τρεῖς ὥραις γιὰ νὰ ζήσω
νὰ φέρω τοὺς γειτόνους μου νὰ τοὺς 'ποχωριτίσω

- Οἱ ἄνθρωποι οἱ βρένιμοι (1) προχοῦ θεὸς νὰ μιπέθουν
ἀνάθειουν τὰ φανάρια τοὺς ὀμπρὸς διὰ νὰ βλέθουν.
- Φανάρια οἱ ἄνθρωποι ἐκεῖνοι π' ἀγρυπνοῦσι,
καὶ ἐορτάδες κάμνουσι καὶ τὸν Θεὸν ὀμνοῦσι.
- Φαίνεσται μου ν' ἀξιωθῶ τὸ πῦρ τὸ τῆς γειέννης
τὸν σκόληξ τὸν ἀκοίμητον καὶ τὴν φωτιά ποῦ καίει.
Φανέρωσέ μου, Χάρωντα, ἂν πάγω εἰς τὸν ἄδην,
ἂν πάγω ἔς τὸν παράδεισον ἐκεῖ ποῦ πᾶσιν κι' ἄλλοι.
- Τὸ φανερόναι ὁ Θεὸς μὲ τὴν δικαίαν κρίσιν,
νὰ πᾶμεν εἰς τὸν θρόνον του ἐκεῖ ὅπου ὀρίσει.
- Φαίνεται μου καὶ κόντεψεν ἡ ὥρα καὶ κλουθῶ μας (2)
- Ὁ Κύριος ἐπρόσταξεν νὰ πᾶμεν ἔς τὴν δουλιάν μας.
- Καὶ ποῖος εἶναι ποῦ ἔρχεται;— Εἶναι ἡ παναγία
κ' ἡ Μυροφόραις ψάλλουσιν μ' ὄλην τὴν συνοδίαν.
- Χριστέ μου καὶ νὰ θέλησες τρεῖς ὥραις γιὰ νὰ ζήσω
νὰ φέρω τὸν πνευματικὸν διὰ νὰ κοιτωνήσω.
- Χρεῖαν καὶ χρειαζόμενον ἦντα διὰ νὰ δράμῃς;
νὰ φέρῃς τὸν ἔξαγορευτὴν διὰ νὰ μεταλάβῃς.
- Χρεῖαν καὶ χρειαζόμενον ἦντα διὰ νὰ δράμω;
δὲν τῶξευρα ὁ δύστυχος πῶς μέλλω νὰ 'ποθάνω
- Χάνεις τὰ λόγια σ', ἄνθρωπε, ἔσα κι' ἂν συντοχαίνῃς
καὶ ἡ ψυχὴ σωρεύτηκεν εἰς τὸ κουφάριν μένει.
- Ψεματινὰ ἐπάσχιζες, ἔς τὸν κόσμον ἦντ' ἀφῆκες;
ψυχὴν σου πέρνει ἄγγελος κι' ὄλα χαμαὶ τ' ἀφῆκες.
- Ψεματινὰ ἐμάχουμου κ' ἐδοῦλεσα τοῦ Χάρου
καὶ νὰ μοῦ πάρῃς τὴν ψυχὴν ποτὲ μου δὲν ἐθάβρουν (3)
- Ψεῦτικον κόσμον ἔβρίσκεσαι σ' ἀληθινὸν σὲ πέρνω
καὶ τὴν ψυχὴν σου ἔς τὴν στιγμὴν εἰς οὐρανοὺς τὴν φέρνω
- Ψεῦτικον κόσμον βρίσκομαι καὶ ἤλλες νὰ μὲ πάρῃς
μὰ δὲν ἤξεύρω βέβαια ποῦ θέλεις νὰ με βάλῃς.
- Ψάλλε καὶ δόξαζε Θεὸν ποῦ ναι ἔς τὰ 'ψηλωμένα'
καὶ ἡ ψυχὴ σου ἔλαθεν ἔς τὰ χέρια μου ἐμένα.
- Ὁ κόσμ' ἀφίνω σε ἔδω καὶ τὴν ψυχὴν διὰ τὴν (4),
νὰ πάγῃ νὰ κατακριθῇ μὲ τὴν γλυκὴν θεάτην.
Ὁ ἄγγελος μὲ τὴν ψυχὴν ἔς τοὺς οὐρανοὺς ἐπήγε
κ' ἐπέσαν ἐπροσκύνησαν Χριστοῦ τὴν σωτηρίαν.
Ὁ δικαιοτάτος κριτὴς ὤρισεν νὰ τὴν δάλου
ἔς τὸν τόπον τῆς Ἀμανατάν(5) καὶ πῆδν νὰ μὴ τὴν ἔγάλου.
ἔσα (6) νὰ ἔλθῃ ἐξ οὐρανοῦ Κύριος τῶν ἀπάντων
κι' οἱ ἅγιοι Ἀπόστολοι μὲ τῶν ἁγίων πάντων.
Τότες νὰ ἔλθουν νὰ κριθοῦν ὄλη ἡ οἰκουμένη,
γυναῖκες, ἄνδρες, γέροντες, παιδιὰ τε καὶ νέοι.

ΝΕΟΝ ΕΤΟΣ ΕΝ ΜΑΔΑΓΑΣΚΑΡ.

Κύριε Διευθυντά!

Καθὼς εἰς τὴν Εὐρώπην ἐορτάζομεν τὴν *Πρωτο-
χροιάν*, οὕτω καὶ εἰς Μαδαγασκάρ ἐορτάζουσι τὴν
Φανδροάγγελαν ἢ τὴν τελετὴν τοῦ λουτροῦ. Εἶναι δὲ
ἡ *Φανδροάγγελνα* ἡ μόνη ἐνιαύσιος ἐθνικὴ ἐορτὴ τοῦ
τόπου τούτου, μετὰ τὴν τελομένην ἀνά ἑξ ἢ ἐπτὰ
ἔτη ἐν ὥρᾳ περιτομῆς διὸ καὶ πολὺ πρὸ αὐτῆς
γίνονται παρὰ πάντων μεγάλαι προετοιμασίαι ὅπως

(1) Ἀναγγεῖλω. Ἰταλ. (2) Ἀπὸ τὰ κτήματά μου. (3) Εἶναι
(4) Ἀριστερόν. (5) Ἰδού το.

(1) Οἱ φρένιμοι. (2) Μὰς ἀκολουθεῖ. (3) Δὲν ἤλπιζον. (4) Τὴν
δίδω. (5) Τῆς γειέννης. (6) Ἐως εἶ.